

Атрощенко Тетяна Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки дошкільної та початкової освіти
Мукачівського державного університету,
Україна

ФОРМУВАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

***Анотація.** У статті розкрито поняття «міжетнічна толерантність» як важливу якість особистості вчителя початкових класів у світлі вимог полікультурної освіти. Представлено розроблений спецкурс «Теорія і практика формування міжетнічної толерантності майбутніх учителів початкової школи» та рекомендовані доповнення до змісту певних дисциплін, які дають можливість отримати відповідні знання, уміння й навички в межах визначеної проблеми.*

***Ключові слова:** етнопедагогічна культура; інтолерантність; міжетнічна взаємодія; терпимість; міжетнічна толерантність; діалог культур; полікультурна освіта; професійна підготовка.*

Постановка проблеми. Реалізація демократичної й гуманістичної стратегії освіти в будь-якого етносу, регіону, держави неможлива без формування міжетнічної толерантності. Тільки діалог культур, їх взаємодія сприяє ослабленню міжнаціональних конфліктів та інтолерантності, взаєморозумінню та взаємоповазі між різними націями і народами.

Проблема культури міжетнічної взаємодії й толерантності особливо актуальна для поліетнічних регіонів нашої країни. Це одна з найбільш складних проблем сучасності, з якою стикаються педагоги у своїй професійній діяльності. Тому завданням вищих навчальних закладів є підготовка майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності в умовах поліетнічного регіону, що передбачає відповідний рівень сформованості міжетнічної толерантності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування міжетнічної толерантності майбутнього вчителя ми трактуємо як важливий компонент системи його професійної підготовки. Підґрунтям у цьому напрямі є фундаментальні дослідження з педагогіки вищої школи (А. Алексюк, І. Бех, І. Зязюн, А. Кузьмінський, О. Пехота, Т. Туркот та ін.); теорії й практики професійної підготовки майбутніх учителів (Г. Балл, І. Бех, Р. Гуревич, І. Карпюк, Н. Ничкало, І. Підласий, О. Савченко та ін.); наукові розробки процесу демократизації навчально-виховного процесу, співвідношення національних і міжнаціональних тенденцій (О. Грива, О. Гуренко, О. Дубасенюк, М. Олійник, Л. Орбан-Лембрик, Ю. Мальований, М. Стельмахович, Н. Якса та ін.).

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Як засвідчує аналіз опрацьованих джерел, в Україні накопичено певний досвід формування міжетнічної толерантності фахівців, проте сучасні проблеми, що пов'язані з глобалізацією вищої освіти, вимагають більш детального вивчення процесу формування міжетнічної толерантності майбутніх учителів початкової школи в ході теоретичної професійної підготовки.

Мета статті – розкрити специфіку формування міжетнічної толерантності майбутніх учителів початкової школи у процесі теоретичної професійної підготовки у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. В умовах багатонаціональної держави соціальна стабільність суспільства залежить від того, наскільки пріоритетною є система полікультурної освіти і толерантності, тому педагогіка покликана, у першу чергу, виховувати культурну і терпиму до іншої культури особистість.

Глобалізація вищої освіти як міжнародне явище означає якісно новий рівень співпраці чи взаємодії різних країн у світовому масштабі. Найвища ціль освіти – розвиток людини і

підвищення її внеску в зростання соціально-економічного добробуту шляхом виховання в душі громадянства і створення умов для навчання впродовж усього життя [1, с. 88].

Актуальним питанням в умовах глобалізації вищої освіти є підготовка майбутніх учителів початкових класів, оскільки саме вони будуть працювати над формуванням основ світосприйняття, громадянської позиції, культури спілкування, толерантності молодших школярів, що є першоосновою співіснування особистості в багатокультурному суспільстві.

Нині ми бачимо прагнення кожного етносу відродити, зберегти, вивчати і розвивати свої національні традиції, звичаї, мову, культуру. Це особливо проявляється в поліетнічних регіонах, у яких формування особистості як представника свого етносу залежить від ступеня гармонізації культурних інтересів етносу і його багатонаціонального середовища.

Толерантні відносини можливі тільки на основі безкорисного прийняття іншої людини, незалежно від її культурного і соціального рівня. У «Філософському енциклопедичному словнику» толерантність визначається як «терпимість до іншого роду поглядів». Це є «ознакою впевненості в собі і свідомій надійності своїх власних позицій, ознакою відкритої для всіх ідейної течії, яка не боїться порівняння з іншим поглядом і не уникає духовної конкуренції» [2, с. 245].

Поняття толерантності більшістю науковців ототожнюється з поняттям терпіння, терпимість, проте має більш яскраву активну спрямованість. Толерантність – не пасивне, неприродне підкорення думки, поглядів і дій інших, не покірне терпіння, а активна моральна позиція й психологічна готовність до терпимості в ім'я взаєморозуміння між етносами, соціальними групами, у ім'я позитивної взаємодії з людьми іншого культурного, національного, релігійного або соціального середовища.

Запропонована М. Уолцером типологія толерантності покликана показати все різноманіття тих взаємодій між людьми, групами, спільнотами, які можуть розумітися як толерантні. Фактично розгляд цих видів представляє аналіз тієї характеристики толерантності, згідно з якою терпимість до відмінностей є сама по собі різною: як моральний вибір, як психологічна властивість, як звільняюча людину від влади і примусу передумова.

М. Уолцер описує п'ять можливих типів терпимого ставлення до відмінностей:

– відсторонено-смирненне ставлення до відмінностей в ім'я збереження миру. Даний тип характерний переважно для товариств XVI-XVII століть і пов'язаний з установленням конфесійної терпимості після довгого періоду гонінь прихильників одних релігій іншими. Терпимість у цьому випадку обґрунтовується тим, що відмінності в поглядах, які не відносяться до питань істини і основних моральних, правових, політичних норм, не перешкоджають нормальному функціонуванню суспільства;

– позиція пасивності, розслабленості, милостивої байдужості до відмінностей. Толерантність тут виступає як повага до іншої людини, яку неможливо зрозуміти, і з якою практично неможливо взаємодіяти, оскільки спільності не перетинаються, існують у різних культурних світах із різними цінностями;

– своєрідний моральний стоїцизм – принципова згода з тим, що й інші мають права, навіть якщо їхній спосіб користування цими правами викликає неприязнь. Можна назвати таке терпиме ставлення до інших спільнот і груп поблажливістю до слабкості інших, поряд із деякою часткою презирства до них, оскільки людям природно вважати цінності своєї культури найкращими з усіх можливих;

– відкритість щодо інших, цікавість, повага, бажання прислухатися і вчитися;

– захоплене прийняття відмінностей, що пов'язане або з естетичним схваленням, коли відмінності сприймаються як культурне різноманіття, або з функціональним, коли відмінності виступають як невід'ємна умова розвитку людства, що надає будь-кому повноту свободи вибору [3].

Міжетнічна толерантність (від лат. *tolerare* – *терпиму*) – терпиме ставлення представників однієї етнічної спільноти до представників іншої спільноти, відмінних

культурницьких традицій, готовність до позитивної взаємодії з носіями різноманітних етнічностей [4, с. 54].

З погляду психологів Г. Солдатової, Л. Шайгерової, міжетнічна толерантність визначається як здатність людини налагоджувати позитивні взаємини з іншими і світом у цілому, формувати власний позитивний образ. Значущими особистісними складниками толерантності дослідниці вважають оптимальний рівень емпатійності, гнучкості, комунікабельності [5, с. 114].

Таким чином, міжетнічна толерантність – складне особистісне утворення, яке дозволяє особистості вільно й успішно взаємодіяти з іншими в полікультурному суспільстві. Її формування потребує цілеспрямованого психолого-педагогічного впливу та відповідних умов: гуманізації навчально-виховного процесу, упровадження інноваційних технологій, проектування й створення культурно-освітнього середовища.

Професійна діяльність учителя початкових класів в умовах поліетнічного регіону передбачає, звичайно, окрім відповідного рівня професійної майстерності, ряд особливих вимог щодо його особистісних якостей, спеціальних умінь, навичок тощо. Професійно і соціально значущі якості (емпатія, емоційна стійкість, відповідальність, дипломатичність, політкоректність, культура міжнаціонального спілкування, міжетнічна толерантність) передбачають уміння контролювати прояв власних емоційних реакцій, здатність до співпереживання, соціальної відкритості, тактовності, самоповаги і поваги до інших, терпимість і повагу до представників інших культур.

У рамках нашого дослідження поділяємо думку прихильників моделі Фішбейна-Айзена, за якою викладання у школах, де навчаються представники меншин, має ґрунтуватися на таких методичних засадах:

1) урізноманітнення поглядів, змістового наповнення, культурних моделей і матеріалів;

2) застосування методик, що передбачають співробітництво між учнями і вчителями, розвивають взаєморозуміння й самостійність, сприяють зростанню самоповаги й успішності учнів;

3) активне залучення учнів до навчального процесу, використання вже набутих ними знань та інформації з метою підготовки їх у пізнавальному, чуттєвому, поведінковому аспектах до самостійного формування знань, їх інтерпретації й оцінювання;

4) розвиток критичного мислення й творчого осмислення інформації;

5) планування стимулювальних і культурно значущих для учня видів діяльності в комфортному, сприятливому для навчання середовищі;

6) використання наявних у даній місцевості природних і культурних ресурсів, що надає навчальному процесу більшої значущості, формує здатність до поцінювання навколишнього культурного різноманіття;

7) якомога рівномірніший розподіл ролевих статусів і відповідальності в класному колективі шляхом виконання учнями спільних завдань, проектів, під час чого вчитель виступає провідником і помічником;

8) широке використання діалогу як комунікативного процесу задля досягнення консенсусу між різними поглядами, використання наявної в культурному різноманітті множинності позицій і поглядів заради культурного взаємозбагачення;

9) формування навичок самооцінювання, що базовані на усвідомленні цінності самого навчання, а не тільки його результатів;

10) чіткі й точні роз'яснення щодо цінностей, які є базовими для полікультурних світоглядних настанов, а також поглядів, які вважаються расистськими чи ксенофобськими [6, с. 29].

Отже, основними професійно обумовленими компонентами, які повинні сформуватися в майбутнього фахівця в ході навчання у вищій школі, уважаємо такі:

професійний компонент світосприйняття, професійна спрямованість, професійна компетентність, іншомовна комунікативна компетентність, міжкультурна компетентність, інформаційна компетентність, професійні і соціально значущі якості.

Професійний компонент світосприйняття педагога передбачає розуміння суті і значимості професії, здатність аналізувати актуальні процеси і проблеми регіонального та світового масштабу, знання етичних і правових норм, які регулюють ставлення до людини, суспільства, навколишнього середовища.

Професійна спрямованість визначає позитивне ставлення до професії, наявність усвідомлених мотивів здійснення професійної діяльності, інтерес до неї, прагнення до досягнення високих професійних результатів, позитивне ставлення до представників інших національностей, їхньої культури, традицій, способу життя, прагнення до привнесення вкладу в позитивне розв'язання проблем національного і міжнаціонального характеру. Формування цього компоненту передбачає ознайомлення студентів зі специфікою, технологічними особливостями і морально-етичними нормами професії, правами і обов'язками фахівця, набуття досвіду засвоєння культури (країни мови, що вивчається, своєї держави, регіону), розвиток адекватних уявлень про моральні обов'язки людини до інших та самої себе.

Структура особистості фахівця, що спроектована Е. Зеєр складається з чотирьох підструктур: професійної спрямованості, професійної компетентності, професійно значущих якостей і психофізіологічних властивостей. У складі професійної спрямованості автор виокремлює професійні мотиви, наміри, інтереси, ідеали, ціннісні орієнтації (кар'єру, соціальне становище, толерантність), професійну позицію (ставлення до професії) та інші компоненти [7, с. 222]. Тому завдання вищої школи з реалізації окреслених вимог до майбутнього фахівця, повинні спрямовуватися на розвиток його світосприйняття, адекватних уявлень про етичні і естетичні цінності, розуміння сутності культури, її ролі в житті особистості, розвитку культури міжнаціонального спілкування, толерантності й терпимості, діалогу культур.

Специфіка підготовки майбутніх учителів початкової школи до діяльності в полікультурному середовищі включає: знання про розмаїття культур; професійну спрямованість на виховання міжнаціональної толерантності учнів, оволодіння методами впливу в ситуації культурної взаємодії; наявність «власної міжнаціональної ідентичності»; етнопедагогічну культуру, толерантне ставлення до культурного, етнічного розмаїття, що реалізується в майбутній професійній діяльності.

Етнопедагогічна культура майбутнього вчителя розуміється як складне особистісне утворення, яке включає в себе морально-етнічну спрямованість свідомості, здатність до культурної ідентифікації і самооцінювання власного рівня етнопедагогічної діяльності; професійну освіченість і володіння етнопедагогічними технологіями; морально-психологічну вихованість; наявність гуманістичної педагогічної домінанти по відношенню до учнів.

Структура етнопедагогічної культури майбутнього вчителя представлена чотирма компонентами: когнітивним (система знань етнічного характеру; освіченість у сфері предмета, професійно-ділова підготовленість); емоційно-ціннісним (морально-етнічна спрямованість свідомості; потреба й інтерес до етнопедагогічної діяльності, інтеріоризація етнічних цінностей, культурна ідентифікація); діяльнісним (система етнокультурних і етнопедагогічних умінь і навичок; прагнення до етнопедагогічної самоосвіти та самовдосконалення; досвід етнопедагогічної діяльності); професійно-особистісним (етнічні якості, морально-психологічна вихованість, морально-вольові якості) [8, с. 53].

Сформована міжетнічна толерантність виступає як мета і результат навчально-виховного процесу вищої школи. Забезпечення відповідним змістом майбутніх учителів у контексті формування в них міжетнічної толерантності має забезпечуватися за допомогою дисциплін, які, по-перше, передбачені навчальним планом підготовки (використовуючи їх потенціал у зазначеному контексті), по-друге, додатковими дисциплінами (спецкурсами), які наповнені специфічним матеріалом і відграють роль

цілеспрямованого озброєння студентів спеціальними знаннями і вміннями в контексті зазначеного процесу.

Реалізація визначених мети і завдань формування міжетнічної толерантності майбутніх учителів початкової школи передбачає доповнення змісту певних дисциплін додатковими темами, які дають можливість отримати додаткові знання, уміння і навички в рамках визначеної проблеми.

Візьмемо до прикладу дисципліну «Філософія освіти», яка вивчається студентами-магістрами в першому семестрі і розкриває проблеми освіти в її філософській рефлексії, а саме: онтологічні, антропологічні, епістемологічні, аксіологічні, естетичні аспекти. Уважаємо доречним доповнення її змісту такими темами лекційних занять:

– «Культуротворчий потенціал освіти», що передбачає вивчення таких питань: система освіти як культурний посередник; менталеутворювальна функція освіти; національна ментальність та її вплив на освіту і виховання. Рекомендуємо проводити її у формі дискусії;

– «Концепції міжкультурного діалогу в освіті»: діалог культур, крос-культурна (інтеркультурна, міжкультурна) і полікультурна (мультикультурна) освіта.

Лекцію на тему «Прибуття до країни» з курсу «Ділова іноземна мова» пропонуємо доповнити вивченням питань «Відмінності в культурі, багатокультурність», які допоможуть вивчити і виховати повагу до інших культурних цінностей, мови, традицій і звичаїв; розкрити зміст поняття «багатокультурність» і його розуміння в інших країнах світу.

Дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки» покликана підготувати майбутніх фахівців початкової освіти до розуміння проблем реформування й оновлення системи освіти в Україні, зокрема початкової освіти. Рекомендуємо в зміст курсу включити такі питання: полікультурна освіта в Україні; полікультурна компетентність як предмет сучасних педагогічних досліджень; напрями й умови реалізації полікультурної освіти в початковій школі; шкільництво для національних меншин; шляхи формування полікультурної компетентності молодших школярів.

У рамках дисципліни «Психологія вищої школи» пропонуємо зміст теми «Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення» доповнити питаннями: поняття «міжетнічні конфлікти»; сутність міжетнічних конфліктів, умови їх виникнення; види етнічних конфліктів і стадії їх розвитку; стратегії поведінки в етнічному конфлікті та шляхи його подолання. Лекцію на тему «Психологія виховання студентської молоді» пропонуємо розширити поданням матеріалу, що стосується формування міжетнічної толерантності як важливої якості особистості майбутнього фахівця в умовах полікультурного регіону та виховання студентської молоді в дусі діалогу культур.

Дисципліна «Технології вивчення освітніх галузей в початковій школі» має на меті допомогти майбутнім учителям початкової школи зорієнтуватися в концептуальних і теоретичних положеннях педагогічних технологій, сформувати готовність до впровадження сучасних технологій у практику початкової школи. Уважаємо доречним введення у зміст дисципліни полікультурної тематики, що дозволить учителям початкової школи орієнтуватися у специфіці професійної діяльності в поліетнічному регіоні, озброїть їх уміннями й навичками навчально-виховної роботи з багатонаціональним учнівським колективом і батьками – представниками різних національних меншин, релігійних конфесій, переселенцями, емігрантами тощо.

Важливе значення у формуванні міжетнічної толерантності майбутніх учителів початкової школи має розроблений нами спецкурс «Теорія і практика формування міжетнічної толерантності майбутніх вчителів початкової школи» для студентів за напрямом підготовки 8.01010201 «Початкова освіта».

Спецкурс розглядається як складова змісту навчальної підготовки майбутніх учителів початкової школи і побудований на відповідних теоретичних, наукових засадах

та практичній підготовці. Сприяє засвоєнню студентами-магістрами професійних компетентностей в області міжетнічної толерантності, які застосовуються в педагогічному процесі на різних ступенях освітнього процесу.

Мета спецкурсу: формування у майбутніх вчителів початкових класів соціальних установок толерантної свідомості, створення умов для міжетнічного діалогу, свідомого розуміння студентами проблеми міжнаціональної толерантності та її вирішення.

Завдання спецкурсу: сформулювати уявлення про поняття «толерантність», «міжетнічна толерантність»; розкрити основні методичні принципи, прийоми, форми роботи собою як толерантною особистістю; створити умови для оволодіння викладачами основними методами і прийомами формування міжетнічної толерантності студентів; створити умови для набуття студентами навичок міжетнічної толерантності, організації діяльності по формуванню толерантних стосунків в поліетнічному студентському середовищі і суспільстві.

Змістовий модуль 1 – теоретичний, в якому розглядаються наукові підходи до міжетнічної толерантності як соціально-психологічного феномену, виділяються її механізми, види і форми.

Змістовий модуль 2 присвячений технологіям дослідження і діагностики міжетнічної толерантності, передбачає знайомство з педагогічним та соціально-психологічним інструментарієм і конкретними методиками.

Практичні заняття спрямовані на здобуття майбутніми учителями початкової школи умінь професійної багатокультурної рефлексії, навичок міжкультурної толерантної взаємодії, культури міжнаціонального спілкування та виховання всіх цих аспектів у дітей в процесі професійної діяльності в початковій школі.

Висновки. Формування міжетнічної толерантності – складний та багатоаспектний процес, який покликаний підготувати майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності, відповідно до вимог полікультурної освіти. Міжетнічна толерантність формується як у процесі оволодіння дисциплінами, передбаченими навчальним планом освітньої програми підготовки майбутніх учителів початкової школи, так і в ході виховної позааудиторної роботи у вищій школі. Ефективність даного процесу залежить і від активної співпраці з громадськими організаціями, культурними товариствами та клубами національних спільнот.

Список використаної літератури

1. Човган І. В. Перспективи глобалізації вищої освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukraci/politics/2011/162-150-17.pdf>
2. Философский энциклопедический словарь / под ред. Л. Ф. Ильичева и др. – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.
3. Walzer M. Thick and Thin: Moral Argument at Home and Abroad. Notre Dame, 1994.
4. Євтух В. Б. Концептуальні конструкти етносоціальних реалій: досвід трьохлітніх досліджень / В. Б. Євтух. – К. : НПУ ім. Драгоманова, 2010. – 86 с.
5. Залановська Л. І. Особливості умов формування міжетнічної толерантності студентів в системі професійної підготовки / Л. І. Залановська // Молодий вчений. – 2015. – № 11 (26). – С. 112–116.
6. Багатокультурність і освіта. Перспективи запровадження засад полікультурності в системі середньої освіти України. Аналітичний огляд та рекомендації / за редакцією О. Гриценка. – К. : УЦКД, 2001.
7. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учебн. пособие / Э. Ф. Зеер. – М. : Академический Проект, Фонд «Мир», 2005. – 336 с.
8. Березюк О. С. Етнопедagogічна компетентність як основа етнокультурологічної підготовки майбутнього вчителя в умовах створення акмесередовища навчального закладу / О. С. Березюк // Проблеми освіти : збірник наукових праць. – Вип. 84. – Житомир-Київ, 2015. – С. 52–56.
9. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи : навчальний посібник [для магістрантів і аспірантів] / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К. : ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
10. Атрощенко Т. О. До питання здійснення процесу розвитку культури міжнаціонального спілкування у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : прикладний аспект / Т. О. Атрощенко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 2. – С. 55–59.

References

1. Chovhan, I. Prospects for the globalization of higher education Ukraine. Retrieved from <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2011/162-150-17.pdf> (in Ukr.)
2. Philosophical Encyclopedic Dictionary / ed. by Il'ichev, L. (1983). Moscow (in Russ.)
3. Walzer M. (1994). Thick and Thin: Moral Argument at Home and Abroad. Notre Dame (in Eng.)
4. Yevtukh, V. B. (2010). The conceptual constructs ethno-social realities: experience three years research. Kyiv: NPU named Drahomanov (in Ukr.)
5. Zalanovska, L. (2015). Features of the conditions of formation of interethnic tolerance of students in vocational training. *Molodyi vchenyi (Young scientist)*, 11 (26), 112–116 (in Ukr.)
6. Multiculturalism and education. Challenges of the principles of multiculturalism in secondary education in Ukraine. Analytical review and recommendations / ed. by Hrytsenko O. (2001). Kyiv (in Ukr.)
7. Zeer, E. (2005). Psychology jobs. Moscow: Academic Project, Fund «Peace» (in Russ.)
8. Berezyuk, O. (2015). Ethnopedagogy competence as the basis etnokulturologiya preparation of future teachers in conditions of the creation of akma environment educational institutions. *Problemy osvity (Problems of education)*, vol 84, 52–56. Zhytomyr – Kyiv (in Ukr.)
9. Podolyak, L. G. , & Urchenko, V. I. (2006). Higher School of Psychology. Kyiv: Fil Studio (in Ukr.)
10. Atroshchenko, T. O. (2004). On the question of the cultural development process of international communication in the preparation of the future teacher of initial classes: applied aspect. *Pedagogyka y psykholohiya profesynnoyi osvity (Pedagogy and Psychology of Professional Education)*, 2, 55–59 (in Ukr.)

Abstract. Atroshchenko T. O. Formation of interethnic tolerance of future elementary school teachers in the process of theoretical training.

Introduction. The problem of a culture of inter-ethnic cooperation and tolerance are particularly relevant for multi-ethnic regions of our country. This is one of the most intricate challenges faced by teachers in their professional activities. Therefore, the goal of higher education institutions is to train future primary school teachers to professional activity in the conditions of polyethnic region that includes the corresponding level of formation of interethnic tolerance.

Ethnic tolerance is a complex personal education, which allows the individual to freely and successfully interact with others in a multicultural society. Its formation requires purposeful psychological-pedagogical impact and related conditions: the humanization of the educational process, introduction of innovative technology, designs, and create cultural and educational environment.

Purpose – to reveal the specificity of formation of interethnic tolerance in future primary school teachers in the process of theoretical training in a higher school.

Results. Due to the major professional components that should form the future specialist in the course of training in the higher school are the following: the professional component of attitude, professional orientation, professional competence, foreign communicative competence, intercultural competence, information competence, professional and social quality.

Specifics of training of future primary school teachers to work in multicultural environment include: knowledge of the diversity of cultures; professional focus on the education of ethnic tolerance of students, mastering the methods of influence in a situation of cultural interaction; the presence of «their own ethnic identity»; ethnopedagogics culture, tolerant attitude to cultural and ethnic diversity that is implemented in the future professional activity.

Formed inter-ethnic tolerance acts as the goal and result of the educational process of higher school. Ensuring appropriate content of future teachers in the context of forming inter-ethnic tolerance should be provided through disciplines that, firstly, the curriculum of training (using their potential in this context), and secondly, additional disciplines (courses) that are filled with a specific material and thwart the role of targeted weapons students special knowledge and skills in the context of the specified process.

Originality. Presented for the first time designed a special course «The Theory and practice of formation of interethnic tolerance in future primary school teachers» for students of training direction 8.01010201«Primary education». The course is designed to be part of the content of training of future primary school teachers and built on relevant theoretical, scientific foundations, and practical training. Promotes the assimilation of students-master of professional competences in the field of interethnic tolerance, which are used in pedagogical process at different levels of the educational process.

Key words: ethnopedagogical culture; intolerance; interethnic interaction; tolerance; interethnic tolerance; dialogue of cultures; multicultural education; professional training.

Одержано редакцією 05.09.2016
Прийнято до публікації 12.09.2016